YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

15 päivänä kesäkuuta 1999 *

Asiassa T-277/97,

Ismeri Europa Srl, Italian oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Rooma, edustajinaan asianajajat Sergio Ristuccia ja Gian Luigi Tosato, Rooma, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Alex Schmitt, 7 Val Sainte-Croix,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuin, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Jean-Marie Stenier, Jan Inghelram ja Paolo Giusta, prosessiosoite Luxemburgissa tilintarkastustuomioistuin, 12 rue Alcide de Gasperi, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii EY:n perustamissopimuksen 178 ja 215 artiklan nojalla (joista on tullut EY 235 ja EY 288 artikla) korvausta vahingosta, jonka se väittää kärsineensä tilintarkastustuomioistuimen MED-ohjelmista annetussa erityiskertomuksessa N:o 1/96 sekä komission vastauksissa (annettu EY:n perustamisso-

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

pimuksen 188 c artiklan 4 kohdan toisen alakohdan nojalla; EYVL 1996, C 240, s. 1) siihen kohdistaman arvostelun takia,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Jaeger sekä tuomarit K. Lenaerts ja J. Azizi,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Mair,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.2.1999 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Tosiseikat

MED-ohjelmat

1 Euroopan unionin tuki Välimeren alueen kolmansille maille kuuluu yhteisen, uuden Välimeren alueen politiikaksi nimetyn kokonaisuuden piiriin. Uuden

politiikan tärkeimmät tavoitteet ovat talouselämän osalta edistää hyvinvointia Välimeren alueen valtioissa ja poliittisella tasolla lujittaa näiden maiden demokratisoitumiskehitystä ja alueellista lähentymistä.

2 MED-ohjelmien avulla yhteisö haluaa kehittää monenvälistä yhteistyötä Välimeren alueen kolmansien maiden kanssa ja myös niiden välillä. Ohjelmia tarvittiin, koska rahoituspöytäkirjojen ja valtioiden tekemien kahdenvälisten sopimusten avulla ei ole mahdollista saavuttaa edellä mainittuja tavoitteita.

3 MED-ohjelmia suunniteltaessa on ollut tarkoituksena kehittää uudella tavalla toimivia hajautetun yhteistyön muotoja. Esimerkiksi Euroopan unionissa ja Välimeren ympäristössä sijaitsevat yhteistyökumppanit, jotka muodostavat neljän—kahdeksan jäsenen verkoston, saavat toteuttaakseen itse suunnittelemansa hankkeen. Ohjelmien piiriin kuuluvat alat ovat paikallishallinto (MED-Urbs), korkeakouluopetus (MED-Campus), viestimet (MED-Media), tutkimus (MED-Avicenne) ja liike-elämä (MED-Invest). Komissio antaa verkostojen käyttöön hankkeen asianmukaiseksi toteuttamiseksi tarvittavan lisärahoituksen ja teknisen tuen.

MED-ohjelmien hallinnointi

4 Komissiolla ei ollut riittävästi omia voimavaroja MED-ohjelmien hallinnointia varten, minkä vuoksi se antoi ohjelmien hallinnon ja talouden hoitamisen Välimeren alueen verkostojen yhteistyöelimen (jäljempänä ARTM) tehtäväksi; ARTM on voittoa tavoittelematon belgialainen organisaatio, jonka komissio perusti nimenomaan kyseistä tehtävää varten. Tekniset seurantatehtävät annettiin

teknisen tuen toimistojen (jäljempänä BAT) hoidettavaksi. Nämä toimistot ovat yleensä konsulttiyrityksiä.

5 Ohjelmat hyväksyy hallintokomiteaksi kutsuttu komitea, jonka jäseninä ovat ARTM:n ja BAT:n edustajat, jotka vailla äänioikeutta osallistuvat keskusteluun antaakseen teknisiä seikkoja koskevan mielipiteensä, ja jonka puheenjohtajana toimii asiasta vastaava komission hallintovirkamies.

Tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 1/96 MED-ohjelmista

6 Tilintarkastustuomioistuin katsoi, että MED-ohjelmien varainhoidossa oli runsaasti vakavia säännönvastaisuuksia ja puutteita, joten se antoi 30.5.1996 erityiskertomuksen nro 1/96 MED-ohjelmista sekä komission vastaukset (kertomus annettiin EY:n perustamissopimuksen 188 c artiklan 4 kohdan toisen alakohdan nojalla; EYVL 1996, C 240, s. 1; jäljempänä EK 1/96).

7 Vastaaja väittää erityisesti, että sopimusten tekotapa sekä samojen konsulttiyritysten osallistuminen ohjelmien suunnitteluun, rahoitusehdotusten laatimiseen, ARTM:n johtamiseen ja ohjelmien tekniseen seurantaan johti vakaviin eturistiriitoihin, joista on haittaa yhteisön varojen asianmukaiselle hoidolle.

8 Komissiolla ei lisäksi vastaajan mukaan ollut riittävästi voimavaroja ja menettelyjä MED-ohjelmien toteuttamisen seurantaa ja hajautetun hallinnon valvontaa

varten; kun edellä esitetyt vakavat eturistiriidat tiedostettiin komissiossa, se ei pitkään aikaan pystynyt selvittämään tilannetta lopullisesti.

9 Vastaaja väittää tältä osin erityisesti seuraavaa:

"[— —] Kaksi ARTM:n neljästä johtohenkilöstä toimi huhtikuuhun 1995 asti myös MED-ohjelmien seurannasta vastaavien teknisen tuen toimistojen (FERE Consultants ja Ismeri) johdossa.

[— —] Samat teknisen tuen toimistot osallistuivat MED-ohjelmien suunnitteluun; jopa rahoitusehdotuksia koskevien esitysten valmisteluun, joka kuuluu komission yksiköiden omiin tehtäviin. Näiden tehtävien hoitamisesta FERE Consultants sai MED-Urbs-ohjelmien sekä MED-Invest-ohjelman B-osan valmistelun yhteydessä 323 000 ecua ja Ismeri Europa MED-Campuksen yhteydessä 199 960 ecua. Myös nämä sopimukset tehtiin suoraan.

[— —] Sopimusten antamiseen liittyvät ehdot sekä samojen konsulttiyritysten osallistuminen ohjelmien suunnitteluun, rahoitusehdotusten laatimiseen, ARTM:n johtokunnan työskentelyyn ja ohjelmien seurantaan johtivat eturistiriitatilanteeseen, joka on haitallinen yhteisön varojen moitteettoman hoidon kannalta ja vastoin tasavertaisuuden periaatetta julkisten urakoiden yhteydessä. On huomautettava kahdesta erityisen vakavasta tapauksesta:

a) Hallintokomitean hyväksynnän jälkeen ARTM teki [— —] sopimuksia suoraan teknisen tuen toimistojen kanssa, joiden johdossa oli kaksi ARTM:n johtohenkilöä. Yhden sopimuksen summa oli 547 750 ecua ja toisen

748 900 ecua. Ensimmäisessä tapauksessa on kyse 14 päivänä joulukuuta 1992 ARTM:n ja FERE Consultantsin välillä tehdystä sopimuksesta. Toisessa tapauksessa kyseessä on ARTM:n ja Ismerin välillä 21 päivänä joulukuuta 1992 tehty sopimus. Molemmissa tapauksissa sopimuksen allekirjoittaneet johtajat toimivat allekirjoitushetkellä ARTM:n johtokunnassa. Heidän hallussaan oli kaksi johtokunnan yhteensä neljästä paikasta. Lisäksi on otettava huomioon, että molemmat edellä mainittujen sopimusten edunsaajayritykset osallistuivat hallintokomiteoiden kokouksiin, joissa kyseiset sopimukset hyväksyttiin.

b) MED-Invest-ohjelman täytäntöönpanon yhteydessä kahden hankkeen toteutus annettiin kyseisten kahden teknisen tuen toimiston tehtäväksi ilman minkäänlaista kilpailu- tai valintamenettelyä. Toisessa hankkeessa palkkiot olivat 270 000 ecua ja toisessa 405 000 ecua.

[— —]

Lopulta komissio tiedosti kyseisen tilanteen vaaran ja pyysi, että seurannan toimeksisaaneiden teknisen tuen toimistojen johtajat eroaisivat ARTM:n johtokunnasta. ARTM:n johtokunnan kokouspöytäkirjoista käy ilmi, että asianomaiset johtajat eivät olleet halukkaita suostumaan komission esittämiin pyyntöihin. Vasta puolentoista vuoden kuluttua he lopulta päättivät erota vähintäänkin kyseenalaisin ehdoin. ARTM:n 11 päivänä lokakuuta 1994 pidetyn vuosikokouksen pöytäkirjasta nimittäin käy selville, että kyseiset kaksi johtajaa 'eroaisivat tehtävästään, mikäli vastaavasti:

— Euroopan komissio valitsisi FERE Consultantsin huolehtimaan MED-Invest-ohjelman teknisestä tuesta;

— Ismeri EUROPA valittaisiin uudelleen teknisestä tuesta vastaavaksi toimistoksi MED-Campus-ohjelmaan'.

Kyseiset kaksi johtajaa pyysivät lisäksi, että he voisivat ehdottaa tilalleen itse valitsemaansa ehdokasta mahdollisen eroamisen yhteydessä. Kun kaikki nämä ehdot oli täytetty, kyseiset kaksi johtajaa erosivat ARTM:n johtokunnasta huhtikuussa 1995.

[— —] Nämä havainnot olivat niin vakavia, että tilintarkastustuomioistuin ilmoitti niistä välittömästi komissiolle, jotta se saattoi toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet ja tutkia, oliko kenties tarpeen nostaa kanteita vastuullisia tahoja vastaan. Marraskuun lopussa 1995 komission vastuulliset yksiköt ilmoittivat tilintarkastustuomioistuimelle, että ne aikoivat jättää uusimatta ARTM:n kanssa tehdyt sopimukset, kun niiden voimassaolo päättyisi tammikuussa 1996. Lisäksi yksiköt ilmoittivat aikomuksestaan lopettaa ARTM:n toiminta. Yksiköiden tarkoituksena oli jättää uusimatta myös teknisen tuen toimistojen kanssa tehdyt sopimukset ja aloittaa tutkimus vastuukysymysten selvittämiseksi sekä selvittää yhteistyössä komission oikeudellisen yksikön kanssa, oliko asiaa syytä viedä oikeuteen."

EK 1/96:sta 17.7.1997 annettu parlamentin päätöslauselma

10 Vastaaja esitti 26.9.1996 EK 1/96:n parlamentin talousarvion valvontavaliokunnalle EY:n perustamissopimuksen 206 artiklan 1 kohdan (josta on muutettuna tullut EY 276 artiklan 1 kohta) mukaisesti. Myös parlamentti pääsi tutustumaan asiaa koskeviin vastaajan asiakirjoihin EY:n perustamissopimuksen 188 c artiklan 4 kohdan neljännessä alakohdassa (josta on muutettuna tullut EY 248 artiklan 4 kohdan toinen alakohta) määrätyn avustamisen yhteydessä.

11 Parlamentti antoi 17.7.1997 täysistunnossa päätöslauselman EK 1/96:sta (EYVL C 286, s. 263). Se toteaa erityisesti seuraavaa:

"[— —] kaksi teknisen tuen toimistoa sai yhteensä 62 prosenttia ohjelmissa tekniseen apuun käytetyistä varoista ja [— —] huhtikuuhun 1995 asti kaksi neljästä ARTM:n hallintoneuvoston jäsenestä oli samalla molempien mainittujen toimistojen johtajia ja siten useiden vuosien ajan oli selvästi kyse etujen sekoittumisesta;

[— —] ARTM teki komission ohjeiden mukaan sopimuksia suoraan näiden teknisen tuen toimistojen kanssa, vaikka molempien mainituilla sopimuksilla etuja saaneiden yritysten johtajat olivat samaan aikaan ATRM:n hallintoneuvoston jäseniä;

[— —] samat teknisen tuen toimistot saivat MED-Invest-ohjelman toimeenpanossa tehtäväksi toteuttaa kaksi 270 000 ecun ja 405 000 ecun arvoista hanketta ilman, että olisi järjestetty tarjouskilpailua tai valintaa;

[— —] tällaisesta menettelystä on aiheutunut sekaannusta etujen suhteen ja jopa mahdollista ulkopuolisen henkilöstön puuttumista komission päätöksiin, vaikka komissio johti varojen käytöstä päättäviä komiteoita veto-oikeudella;

[— —] komission henkilöstö on vaikuttanut sellaisen järjestelmän syntymiseen ja toimintaan, joka rajoitti yhteisön varojen moitteetonta hoitoa ja joka aiheutti lisäkustannuksia ja huomattavia vahinkoja;

[— —] komission henkilöstö salli lisäksi sen, että ARTM:n mainitut hallintoneuvoston jäsenet olivat etujen sekoittumisen vuoksi tilanteessa, joka on asianomaisten jäsenvaltioiden rikoslain mukaisesti mahdollisesti rangaistava;

[— —] tämä tapaus on ylipäätään monessakin mielessä esimerkinomainen ja samalla komission, jonka uskottavuudesta on kyse, on toteutettava energisiä toimenpiteitä; [— —] tätä tarkoitusta varten tarvitaan yksityiskohtaista selvitystä, jotta vastaavia tapauksia ei sattuisi muiden alueiden kanssa toteutettavissa muissa yhteistyöohjelmissa."

Asian käsittelyn vaiheet ennen oikeudenkäyntiä

12 Ismeri Europa Srl (jäljempänä kantaja) on yhtiö, jonka tavoitteena on palvelujen järjestäminen ja tuottaminen erityisesti Eurooppaa koskevien poikkitieteellisten, talouteen, sosiaalialaan, oikeustieteeseen ja hallintoon liittyvien projektien tutkimus- ja suunnittelualalla.

13 EK 1/96:ta valmisteltaessa kaksi vastaajan tilintarkastajaa olivat kantajan kotipaikassa Roomassa 16.—19.6.1995. Tämän vierailun jälkeen kantaja lähetti vastaajalle tämän pyynnöstä vastauksen kahteen yksityiskohtaiseen kyselylomakkeeseen, joista toinen koski kantajan tehtävää BAT:na MED-Campus-ohjelmassa ja toinen kantajan tehtävää MED-Invest-ohjelman yhden hankkeen koordinaattorina Marokossa. Näissä lomakkeissa kantajaa pyydettiin muun muassa arvioimaan, minkälaisia tuloksia oli saatu hankkeissa, joihin kantaja oli osallistunut. Kantaja liitti vastauksiinsa huomattavan laajan asiakirja-aineiston.

14 Vastaaja oli toimittanut 6.10.1995 EK 1/96 -luonnoksen epävirallisesti komissiolle, joka toimitti siitä jäljennöksen ARTM:lle. Komissio toimitti vastaajalle ARTM:n vastaukset, jotka koskivat muun muassa eturistiriitoja. Näitä vastauksia laadittaessa kantaja oli yhä ARTM:n jäsen.

15 Kantaja lähetti 31.1.1997 vastaajalle ensimmäisen kirjeen, jossa se vaati vastaajaa julkaisemaan EK 1/96:n oikaisun. Kantajan mielestä siinä oli kantajaa koskevia virheellisiä tietoja, minkä lisäksi vastaajan olisi pitänyt keskustella kantajan kanssa ennen julkaisemista.

16 Vastaajan toimielinten väliset ja ulkoiset suhteet ja lakiasiat -osaston johtaja vastasi 7.3.1997, että EK 1/96 ei sisällä mitään virheitä ja että menettelyssä oli toimittu oikein.

17 Kantaja riitautti 24.4.1997 päivätyllä kirjeellä tämän vastauksen sääntöjenmukaisuuden, koska siitä ei ilmennyt, että kantajan vaatimus olisi esitetty tilintarkastustuomioistuimen jäsenille.

18 Vastaajan edellä mainitun yksikön johtaja vahvisti 9.6.1997 päivätyllä kirjeellään, että se oli 7.3.1997 päivätyn vastauksensa osalta noudattanut sääntöjenmukaista menettelyä.

19 Kantaja osoitti 12.6.1997 jokaiselle tilintarkastustuomioistuimen jäsenelle kirjeen, jossa se esitti uudestaan näkemyksensä yksityiskohtaisesti.

20 Tilintarkastustuomioistuimen presidentti vastasi 18.7.1997, että EK 1/96:ta ei ollut syytä korjata, ja viittasi muilta osin 7.3.1997 päivättyyn kirjeeseen.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

21 Tässä tilanteessa kantaja nosti EY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan (joista on tullut EY 235 artikla ja EY 288 artiklan toinen kohta) nojalla tämän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 20.10.1997 jättämällään kannekirjelmällä.

22 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— määrää asian selvittämistoimena todistajien kuulemisesta;

— velvoittaa vastaajan julkaisemaan tuomion tuomiolauselman *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ja maksamaan 200 000 ecua tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kohtuullisena katsoman määrän korvauksena kantajan arvonannolle aiheutuneesta vahingosta;

— velvoittaa vastaajan maksamaan kantajalle 943 725 ecua korvauksena vahingosta, jonka tämä on kärsinyt sopimusten purkautumisen takia, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kohtuullisena pitämät määrät korvauksena vahingosta, jonka syynä on tulon menetys;

— velvoittaa vastaajan maksamaan kantajalle lakisääteiset korot sekä rahan arvon alenemista vastaavan määrän;

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

23 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

24 Vastaajan mukaan kanne on jätettävä tutkimatta. Se ryhmittelee prosessiväitteensä niiden vahinkojen mukaan, joita kantaja väittää aiheutuneen.

Aiheutuneeksi väitettyjen aineellisten vahinkojen korvaamista koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

25 Vastaaja esittää erityisiä prosessiväitteitä, jotka koskevat vaatimusta saada korvausta vahingosta, jonka syynä on komission aluepolitiikan ja koheesion pää-

osaston XVI (PO XVI) kanssa 17.2.1997 tehdyn EAKR-sopimuksen (jäljempänä EAKR-sopimus) purkautuminen, se, ettei komissio tehnyt kantajan kanssa julkista hankintasopimusta, Agence pour les réseaux de coopération interrégionalen (jäljempänä ARCI) kanssa tehdyn sopimuksen purkautuminen ja tulon menetys.

Vaatimus saada korvausta aineellisesta vahingosta, jonka syynä on EAKR-sopimuksen purkautuminen

26 Vastaaja esittää kaksi prosessiväitettä, joista ensimmäinen koskee sitä, että vahinko perustuu sopimussuhteeseen, ja toissijaisesti esitetty toinen prosessiväite koskee kanteen muotoseikkoihin liittyvää sääntöjenvastaisuutta. Johdonmukaisuussyistä on tutkittava ensin toinen prosessiväite.

— Prosessiväite, jonka mukaan kanteessa ei ole selvitetty virheen ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä

27 Vastaaja väittää, että kanteessa ei ole selvitetty kantajan tapahtuneeksi väittämän virheen ja kyseessä olevan sopimuksen purkautumisesta kantajalle aiheutuneeksi väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä. Tästä vastaaja päättelee, että kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi.

28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista.

29 Näiden mainintojen on oltava riittävän selkeitä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tarvittaessa ratkaista kanteen tukeutumatta muihin tietoihin. Oikeusvarmuuden

ja hyvän oikeudenhoidon takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että ne olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kantaja perustaa vaatimuksensa, käyvät ilmi ainakin pääpiirteittäin itse kannekirjelmästä, kunhan ne on esitetty johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi (ks. asia C-347/88, komissio v. Kreikka, tuomio 13.12.1990, Kok. 1990, s. I-4747, 28 kohta; asia C-52/90, komissio v. Tanska, tuomio 31.3.1992, Kok. 1992, s. I-2187, 17 kohta ja sitä seuraavat kohdat; asia T-387/94, Asia Motor France ym. v. komissio, tuomio 18.9.1996, Kok. 1996, s. II-961, 106 kohta ja asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 29 kohta).

30 Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, kanteesta, jossa vaaditaan yhteisön toimielimen aiheuttamiksi väitettyjen vahinkojen korvaamista, on ilmettävä seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen menettely voidaan yksilöidä, syyt, joiden nojalla kantaja katsoo, että tämän menettelyn ja aiheutetuksi väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, sekä vahingon laatu ja sen laajuus (ks. esim. em. asia Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomion 30 kohta ja asia T-262/97, Goldstein v. komissio, määräys 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-2175, 22 kohta).

31 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kanteessa todetaan, että se, että vastaaja julkaisi EK 1/96:n, aiheutti sen, että komissio purki EAKR-sopimuksen. Kanteessa siis ilmaistaan johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi, mikä on kantajan mukaan syy-yhteys vastaajan moititun toiminnan ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välillä. Se, että asiakirja-aineistossa saattaa olla seikkoja, jotka ovat ristiriidassa kantajan väitteiden kanssa, ei kyseenalaista kanteen tutkittavaksi ottamista, vaan mahdollisesti sen, voiko kanteen hyväksyä.

32 Edellä esitetystä seuraa, että kanne täyttää edellä mainituissa säännöksissä ja oikeuskäytännössä asetetut muotoseikkoja koskevat edellytykset, joten tämä prosessiväite on hylättävä.

— Prosessiväite, jonka mukaan vahingonkorvausvaatimus perustuu sopimussuhteeseen

33 Vastaaja väittää, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja on nostanut sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvan kanteen sopimuskumppaniaan eli yhteisöä vastaan sillä perusteella, että tämä on purkanut sopimuksen. Sopimuksen purkaminen kuitenkin kuuluu perustamissopimuksen 215 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun sopimussuhteeseen perustuvan vastuun soveltamisalaan. Tämä kanne, jolla pyritään sopimussuhteeseen perustuvan vahingon korvaamiseen, on siis vastaajan mukaan jätettävä tutkimatta (asia T-180/95, Nutria v. komissio, määräys 18.7.1997, Kok. 1997, s. II-1317, 39 ja 40 kohta).

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että perustamissopimuksen 215 artiklan toisessa kohdassa määrätty sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu, johon kanne perustuu, kyllä sitoo yhteisöä. Se koskee kuitenkin "toimielinten [— —] aiheuttamaa vahinkoa". Vastuun syntyminen siis edellyttää, että ratkaistaan, mikä toimielin on aiheuttanut vahingon.

35 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja väittää vahinkoa aiheutuneen siitä, että komissio purki yhteisön kanssa tehdyn EAKR-sopimuksen. Kantaja ei riitauta muotoseikkojen vuoksi eikä sisällöltään tämän purkamisen sääntöjenmukaisuutta. Kanteen tavoitteena on ainoastaan moittia vastaajaa siitä, että se on julkaissut EK 1/96:n ja sillä tavoin aiheuttanut sen, että komissio on purkanut kyseessä olevan sopimuksen.

36 Tästä seuraa, että toiminta, josta vastaajaa moititaan, ei liity kantajan ja yhteisön väliseen sopimukseen perustuvien velvoitteiden täytäntöönpanoon. Kyseessä on siis sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu.

37 Tämä prosessiväite on siis hylättävä.

Vaatimus saada korvausta aineellisesta vahingosta, jonka syynä on se, ettei kantajan kanssa tehty julkista hankintasopimusta

38 Kantaja väittää kärsineensä vahinkoa, koska sillä ei ollut mahdollisuutta komission esittämän tärkeän tarjouspyynnön osalta, joka koski Santiagoon (Chile) perustettavan teknologiapuiston perustamista (hanke CHI/B7-3011/94/172), voittaa tarjouskilpailua.

39 Vastaaja vetoaa siihen, että vahinko perustuu sopimussuhteeseen. Sen mukaan sitä ei voida moittia vahinkoa aiheuttaneesta komission toimesta, minkä takia kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi. Lopuksi vastaaja väittää, että kanteessa ei riittävästi selvitetä, mikä on vahingon ja toimen, josta vastaajaa moititaan, eli EK 1/96:n julkaisemisen välinen syy-yhteys. Johdonmukaisuussyistä on ensin tarkasteltava tätä jälkimmäistä prosessiväitettä.

— Prosessiväite, jonka mukaan kanteessa ei ole riittävästi selvitetty virheen ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä

40 Vastaajan mukaan kantaja ei ole ilmaissut kyllin selvästi ja täsmällisesti, mikä on lainvastaiseksi väitetyn toiminnan ja sen, että komissio ei ole tehnyt julkista hankintasopimusta sen kanssa, välinen syy-yhteys. Kantaja ei ole myöskään esittänyt mitään komission asiakirjaa, jossa olisi täsmennyksiä tästä sopimuksesta ja syistä, joiden takia sitä ei tehty kantajan kanssa. Vastaaja päättelee, että tämä vaatimus on jätettävä tutkimatta.

41 Kanteesta ilmenee, että komissio ei ole pitänyt kantajaa mahdollisena sopimuspuolena kyseessä olevan sopimuksen osalta, koska vastaaja oli julkaissut EK 1/96:n. Kannekirjelmän liitteistä ilmenee, että kantaja oli osallistunut tar-

jouskilpailuun. Lopuksi kantaja väittää, että se olisi todennäköisesti valittu yhdeksi parhaista urakkatarjouksen tehneistä yhtiöistä. Kantaja tarjoutuu näyttämään tämän toteen ehdottamalla, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää komission toimittamaan sille kyseessä olevat asiakirjat.

42 Nämä maininnat ovat riittävän selkeitä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista kanteen. Kanne täyttää siten tältä osin EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklassa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut edellytykset.

43 Tämä prosessiväite on siis hylättävä.

— Prosessiväite, jonka mukaan kärsitty vahinko perustuu sopimussuhteeseen

44 Vastaaja väittää, että jos katsotaan, että vahinko, joka on aiheutunut siitä, että kantajan kanssa ei ole tehty julkista hankintasopimusta, perustuu sopimussuhteeseen, vahingonkorvausvaatimusta, joka perustuu sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen, ei voida ottaa tutkittavaksi.

45 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että aiheutuneeksi väitetyn vahingon syynä on se, että komissio ei ole tehnyt julkista hankintasopimusta kantajan kanssa. Kantaja moittii vastaajaa siitä, että koska vastaaja julkaisi EK 1/96:n, komissio ei tehnyt kantajan kanssa kyseessä olevaa sopimusta. Tästä

seuraa, että vahinko ei liity sopimukseen perustuvien velvoitteiden täytäntöönpanoon. Tältä osin on siis kyse sopimussuhteen ulkopuolisesta vastuusta.

46 Prosessiväite on siis hylättävä.

— Prosessiväite, jonka mukaan vahingon syynä ei ole vastaajan toiminta

47 Vastaajan mukaan kanne on jätettävä tutkimatta, koska aiheutuneeksi väitetyn vahingon eli sen, että kantajan kanssa ei ole tehty julkista hankintasopimusta, on aiheuttanut komissio. EK 1/96 ei nimittäin ole mitenkään velvoittava, eikä se siis ole mitenkään rajoittanut komission toimintavapautta.

48 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tämän prosessiväitteen mukaan komission toimintavapaus on katkaissut vastaajan toiminnan eli EK 1/96:n julkaisemisen ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon eli sen, että kantajan kanssa ei ole tehty julkista hankintasopimusta, välisen syy-yhteyden. Prosessiväitteellä kyseenalaistetaan syy-yhteyden olemassaolo, joka on yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vahingonkorvausvastuun aineellisista edellytyksistä. Väite on siis sellainen, ettei sitä ole tutkittava tutkittavaksi ottamisen yhteydessä vaan pääasian yhteydessä.

49 Vastaaja vetoaa väitteensä tueksi kahteen yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon (asia 133/79, Sucrimex ja Westzucker v. komissio, tuomio 27.3.1980, Kok. 1980, s. 1299, 22 ja 23 kohta ja asia 217/81, Interagra v. komissio, tuomio 10.6.1982, Kok. 1982, s. 2233, 8 kohta), joissa vahingonkorvauskanteet on jätetty tutkimatta sillä perusteella, että vastaajana olleen toimielimen ei voitu katsoa aiheuttaneen vahinkoa. Nämä tuomiot annettiin kuitenkin sellaisissa asioissa,

joissa vahingonkorvauskanne oli nostettu yhteisöä vastaan, vaikka kantajille vastaisen päätöksen oli antanut yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanemisesta huolehtiva kansallinen elin. Yhdessä tulkituilla perustamissopimuksen 178 ja 215 artiklalla annetaan yhteisöjen tuomioistuimille toimivalta määrätä korvattavaksi ainoastaan vahingot, jotka voivat johtaa yhteisön sopimussuhteen ulkopuoliseen korvausvastuuseen; jos vahingon on aiheuttanut kansallinen elin, yhteisöjen tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia eikä kannetta voida näin ollen ottaa tutkittavaksi (ks. vastaavasti asia 175/84, Krohn v. komissio, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 753, 18 ja 19 kohta ja yhdistetyt asiat 89/86 ja 91/86, L'Étoile commerciale ja CNTA v. komissio, tuomio 7.7.1987, Kok. 1987, s. 3005, 17 ja 18 kohta).

50 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa sitä vastoin kysymys on siitä, kumpi kahdesta yhteisön toimielimestä on vastuussa vahingosta. Niiden vahingonkorvausvastuuta koskeva kysymys kuuluu yhteisöjen tuomioistuinten toimivaltaan.

51 Tämä prosessiväite on siis hylättävä.

Vaatimus saada korvausta aineellisesta vahingosta, jonka syynä on ARCI:n kanssa tehdyn sopimuksen purkautuminen

52 Kantaja väittää kärsineensä vahinkoa, koska sen 23.12.1996 ARCI:n kanssa tekemä sopimus purkautui 16.7.1997.

53 Vastaajan mukaan kannetta, jolla kantaja vaatii tämän vahingon korvaamista, ei voida ottaa tutkittavaksi yhtäältä sillä perusteella, että vastaaja ei ole aiheuttanut vahinkoa, ja toisaalta sillä perusteella, että kanteessa ei ole kyllin selvästi ja täsmällisesti ilmaistu, mikä on kantajan väittämän vastuun synnyttävän teon ja vahingon välinen syy-yhteys.

54 Johdonmukaisuussyistä on ensin tarkasteltava tätä jälkimmäistä prosessiväitettä.

— Prosessiväite, jonka mukaan kanteessa ei ole riittävästi selvitetty virheen ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä

55 Vastaajan mukaan kantaja ei ole ilmaissut kyllin selvästi ja täsmällisesti, mikä on lainvastaiseksi väitetyn toiminnan ja vahingon, joka on aiheutunut siitä, että ARCI:n kanssa tehty sopimus on purkautunut, välinen syy-yhteys.

56 Vastaaja väittää tältä osin, että kantajan esittämässä kirjeessä ei täsmennetä purkuperustetta. Lisäksi kantaja on hyväksynyt sopimuksen purkamisen. Kantaja on tehnyt sopimuksen 23.12.1996 eli sen jälkeen, kun EK 1/96 oli julkaistu, minkä takia on epätodennäköistä, ellei jopa mahdotonta, että EK 1/96:n ja purkautumisesta mahdollisesti aiheutuneen vahingon välillä olisi syy-yhteys.

57 Tällä perusteella vastaaja katsoo, että kanne on jätettävä tutkimatta.

58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kanteen mukaan ARCI on purkanut kyseessä olevan sopimuksen sen takia, että vastaaja on julkaissut EK 1/96:n. Kannekirjelmässä siis ilmaistaan johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi, mikä on kantajan mukaan syy-yhteys vastaajan moititun toiminnan ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välillä. On muistettava (ks. edellä 31 kohta), että se, että asiakirja-aineistossa saattaa olla seikkoja, jotka ovat ristiriidassa kantajan väitteiden kanssa, ei kyseenalaista kanteen tutkittavaksi ottamista, vaan mahdollisesti sen, voiko kanteen hyväksyä.

59 Tästä seuraa, että kanne täyttää edellä mainituissa säännöksissä ja oikeuskäytännössä asetetut muotoseikkoja koskevat edellytykset, joten tämä prosessiväite on hylättävä.

— Prosessiväite, jonka mukaan vahingon syynä ei ole vastaajan toiminta

60 Vastaajan mukaan kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska aiheutuneeksi väitetyn vahingon eli sopimuksen purkautumisen on aiheuttanut ARCI joko omasta aloitteestaan tai komission puututtua asiaan. Vastaajalla ei olisi missään tapauksessa ollut mitään mahdollisuutta pakottaa ARCI toimimaan tällä tavalla. EK 1/96 ei nimittäin ole mitenkään velvoittava eikä se siis ole mitenkään rajoittanut komission tai ARCI:n toimintavapautta.

61 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tämä prosessiväite vastaa edellä 47—51 kohdassa tutkittua prosessiväitettä, ja tämän prosessiväitteen mukaan ARCI:n ja komission toimintavapaus on katkaissut vastaajan toiminnan eli EK 1/96:n julkaisemisen ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon eli sopimuksen purkamisen välisen syy-yhteyden. Prosessiväitteellä kyseenalaistetaan syy-yhteyden olemassaolo, joka on yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun aineellisista edellytyksistä. Väite on siis sellainen, ettei sitä ole tutkittava tutkittavaksi ottamisen yhteydessä vaan pääasian yhteydessä.

62 Tämä prosessiväite on siis hylättävä.

Vaatimus saada korvausta aineellisesta vahingosta, jonka syynä on tulon menetys

63 Vastaajan mukaan kanne on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että kannekirjelmässä ei ole ilmaistu kyllin selvästi ja täsmällisesti, mikä on yhtäältä aiheutunut vahinko ja toisaalta kantajan väittämän vastuun synnyttävän teon ja vahingon välinen syy-yhteys.

— Prosessiväite, jonka mukaan kanteessa ei ole riittävästi selvitetty vahinkoa

64 Vastaaja väittää, että koska vahingon määrää taikka seikkoja, joiden perusteella voitaisiin arvioida vahingon laatu ja laajuus, ei ole täsmennetty, vaatimus sellaisen vahingon korvaamiseksi, jonka syynä on kantajan liiketoiminnan tapahtuneeksi väitetty pieneneminen, on jätettävä tutkimatta (asia T-64/89, Automec v. komissio, tuomio 10.7.1990, Kok. 1990, s. II-367, 73—77 kohta).

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa edellä 28—30 kohdassa mainittuihin periaatteisiin ja muistuttaa, että vaatimus, joka koskee minkä tahansa vahingonkorvauksen saamista, ei ole riittävän täsmällinen, ja se on näin ollen jätettävä tutkimatta (asia 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, tuomio 2.12.1971, Kok. 1971, s. 975, 9 kohta; em. asia Automec v. komissio, tuomion 73 kohta ja asia T-13/96, TEAM v. komissio, tuomio 29.10.1998, 27 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

66 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja ilmoitti kanteessaan, että sille tulon menetyksenä aiheutunut vahinko perustuu siihen, että sen kanssa ei tehty julkista hankintasopimusta CHI/B7-3011/94/172 (ks. edellä 38—51 kohta), sekä sen estämiseen, että se voisi vastata yhteisön tarjouspyyntöihin, minkä takia se menettää tulevaisuudessa ammatillisia mahdollisuuksia. Näin vahingoitetaan kantajan aineetonta liikeomaisuutta ja tehdään mahdottomaksi se, että kantaja saisi uutta ammattikokemusta. Kantaja lisää, että sen tilinpäätöksen mukaan sen

liikevaihto on 2 000—2 500 miljoonaa Italian liiraa (ITL). Lopuksi kantaja täsmentää, että EK 1/96:lla sen liiketoimintaa pienentämällä aiheutettua vahinkoa on arvioitava näiden tietojen perusteella.

67 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee tästä, että vaikka kantaja ei olekaan esittänyt lukuna kärsityksi väittämänsä vahingon määrää, se on kuitenkin esittänyt selkeästi ne seikat, joiden perusteella vahingon laatua ja laajuutta voidaan arvioida. Vastaaja on siten voinut turvata puolustuksensa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista kanteen. Näissä olosuhteissa se, että kanteessa ei ole esitetty vahingon määrästä mitään lukua, ei vaikuta vastaajan puolustautumisoikeuksiin, mikäli kantaja on esittänyt kyseiset arviot vastauskirjelmässään antaen siten vastaajalle mahdollisuuden lausua niistä sekä vastauskirjelmässään että suullisessa käsittelyssä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 29/63, 31/63, 36/63, 39/63—47/63, 50/63 ja 51/63, Laminoirs de la Providence ym. v. Korkea viranomainen, tuomio 9.12.1965, Kok. 1965, s. 1123, s. 1155).

68 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja esittää vastauskirjelmässään taulukon, josta ilmenee, että sen liikevaihto, joka oli kasvanut lähes 8 prosentilla joka vuosi ajanjaksona 1993—1995, pienentyi vuosina 1996 ja 1997 voimakkaasti — noin 55 prosentilla — verrattuna vuoteen 1995. Tämä pieneneminen oli määrältään 683 742 ecua vuodessa.

69 Prosessiväite on siis hylättävä.

— Prosessiväite, jonka mukaan kannekirjelmässä ei ole riittävästi selvitetty virheen ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä

70 Vastaajan mukaan kantaja ei ole ilmaissut kyllin selvästi ja täsmällisesti, mikä on kantajan moittiman lainvastaiseksi väitetyn toiminnan ja tulon menetyksen

välinen syy-yhteys. Kantaja pelkästään väittää liikevaihtonsa pienentyneen, muttei mitenkään selvitä tämän syitä.

71 Jos hyväksytään, että EAKR-sopimuksen ja ARCI:n kanssa tehdyn sopimuksen purkautuminen on pienentänyt kantajan liikevaihtoa, on vastaajan mukaan niin, että kantaja itse asiassa vaatii samasta vahingosta korvausta kahteen kertaan.

72 Kantaja väittää, ettei se EK 1/96:n takia enää voi entiseen tapaan toimia mukana yhteisön ohjelmissa ja niiden arvioinnissa, ja tämä väite on vastaajan mukaan hylättävä. Ensinnäkin kyseessä olevat kaksi sopimusta tehtiin, kun EK 1/96 oli jo julkaistu eli kaikkien osapuolten tiedossa. Toiseksi vastaajan tilintarkastajien tarkastaessa 2.—6.2.1998 Italiassa Euroopan sosiaalirahastoon liittyviä menoja todettiin, että kantaja oli saanut yhdessä erään toisen yrityksen kanssa syys- ja lokakuussa 1997 kaksi asiantuntijasopimusta, joista toisen arvo oli 800 miljoonaa ja toisen 1 200 miljoonaa ITL ja jotka rahoitettiin kokonaan yhteisön varoilla. Näiden kahden sopimuksen kokonaisarvo on kantajan vuotuiseen liikevaihtoon nähden huomattava.

73 Vastaaja päättelee tästä, että kanne on myös tältä osin jätettävä tutkimatta.

74 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kannekirjelmästä ilmenee, miksi tulon menetyksenä aiheutuneen vahingon syynä on EK 1/96, joka on epäedullinen kantajalle, jonka on antanut erittäin arvovaltainen yhteisön toimielin ja joka on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, minkä takia

se on ollut yleisessä jakelussa kaikissa jäsenvaltioissa ja erityisesti poliittisesti ja taloudellisesti merkityksellisten tahojen keskuudessa.

75 Lisäksi kanteessa erotellaan selvästi vahinko, jonka syynä on tulon menetys, vahingosta, jonka syynä on komission ja ARCI:n kanssa tehtyjen sopimusten purkautuminen. Nämä kaksi vahinkoa kuvaillaan ja arvioidaan erikseen. Ne erotetaan toisistaan sen mukaan, miten varmoja ne ovat, jolloin sopimusten purkautumisesta aiheutunut vahinko luokitellaan tappioksi, toisin kuin pelkkä tulon menetys.

76 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis toteaa, että nämä maininnat ovat riittävän selkeitä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista kanteen.

77 Vastaaja väittää vastauskirjelmässään, että kantaja on syys- ja lokakuussa 1997 saanut merkittäviä, yhteisön varoilla rahoitettuja sopimuksia, mutta tällä väitteellä ei ole merkitystä tutkittaessa sitä, onko kanne otettava tutkittavaksi. Tällä väitteellä ei nimittäin kyseenalaisteta kanteen sisäistä johdonmukaisuutta ja siis sääntöjenmukaisuutta muotoseikkojen osalta, sillä se koskee mahdollisesti asian aineellista puolta.

78 Kanne täyttää siten EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklassa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut edellytykset.

79 Tämä prosessiväite on siis hylättävä.

Aineettoman vahingon korvaamista koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

80 Vastaaja väittää, että kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi sillä perusteella, että siinä ei ole ilmaistu kyllin selvästi ja täsmällisesti, minkäsuuruinen ja minkälaatuinen aiheutuneeksi väitetty aineeton vahinko on. Vastauskirjelmässä vaatimuksen suuruudeksi on ilmoitettu 200 000 ecua, mikä on uusi vaatimus, joka on jätettävä tutkimatta ja joka ei ole kyllin täsmällinen.

81 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa edellä 28—30 ja 65 kohdassa esitettyihin periaatteisiin ja lisää, että riippumatta siitä, vaaditaanko aineettoman vahingon korvaamista symbolisesti vai pyritäänkö vaatimuksella todelliseen vahingonkorvaukseen, vaatimuksessa on täsmennettävä aineettoman vahingon laatu vastaajan moitittu toiminta huomioon ottaen ja tarkennettava aiheutuneeksi väitetyn vahingon koko määrä edes arviomääräisesti (ks. vastaavasti asia T-112/94, Moat v. komissio, tuomio 15.2.1995, Kok. H. 1995, s. II-135, 38 kohta ja asia T-157/96, Affatato v. komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. H. 1998, s. II-97, 49 kohta).

82 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja on kanteessaan ilmoittanut, että sen aineeton vahinko aiheutuu sen maineen ja kunnian loukkaamisesta, joka on aiheutunut kantajan mukaan sen kunniaa loukkaavan EK 1/96:n julkaisemisesta. Kantaja korostaa, kuten edellä 74 kohdassa on täsmennetty, että tähän loukkaukseen on syyllistynyt erittäin arvovaltainen yhteisön toimielin ja se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, minkä takia se on ollut yleisessä jakelussa kaikissa jäsenvaltioissa ja erityisesti poliittisesti ja taloudellisesti merkityksellisten tahojen keskuudessa. Kantajan mukaan tällainen maineen ja kunnian loukkaus vaikeuttaa vakavasti kantajayhtiön kaltaisen pienen tai keskisuuren yhtiön moitteetonta toimintaa.

83 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee tästä, että vaikka kantaja ei olekaan esittänyt lukuna kärsityksi väittämänsä vahingon määrää, se on kuitenkin esittänyt selkeästi ne seikat, joiden perusteella vahingon laatua ja laajuutta

voidaan arvioida. Vastaaja on siten voinut turvata puolustuksensa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista kanteen. Kuten edellä 67 kohdassa on todettu, näissä olosuhteissa se, että kanteessa ei ole esitetty vahingon määrästä mitään lukua, ei vaikuta vastaajan puolustautumisoikeuksiin, mikäli kantaja on esittänyt kyseiset arviot vastauskirjelmässään antaen siten vastaajalle mahdollisuuden lausua niistä sekä vastauskirjelmässään että suullisessa käsittelyssä (ks. em. yhdistetyt asiat Laminoirs de la Providence ym. v. Korkea viranomainen ja em. asia TEAM v. komissio, tuomion 29 kohta).

84 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja on vastauskirjelmässään esittänyt perinpohjaisen analyysin kärsimästään aineettomasta vahingosta. Se on ensin kehittänyt viisi arviointiperustetta, jotka koskevat vahingon laajuutta, vakavuutta, väistämättömyyttä, vahingon aiheuttajan varallisuusasemaa ja vahingonkärsijän ominaisuuksia. Se viittaa asiassa T-59/92, Caronna vastaan komissio, 26.10.1993 annettuun tuomioon (Kok. 1993, s. II-1129, 107 kohta) ja esittää arviokseen vahingon määrästä 200 000 ecua. Lopuksi se lisää olevansa valmis hyväksymään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kohtuulliseksi arvioiman määrän.

85 Prosessiväite, jonka mukaan kanteessa ei ole riittävästi selvitetty vahingon määrää, on siis hylättävä.

86 Tästä kantajan väitteiden käsittelystä ilmenee, että vastauskirjelmässä mainitulla numeromääräisellä arviolla ainoastaan täsmennetään kannekirjelmässä esitettyä aineetonta vahinkoa koskevaa vahingonkorvausvaatimusta, joten kyseessä ei ole uusi vaatimus.

87 Tästä seuraa, että on hylättävä prosessiväite, jonka mukaan on kyse uudesta väitteestä, jota ei voida ottaa tutkittavaksi, kun kantaja arvioi aineettoman vahingon määräksi 200 000 ecua.

88 Vastaaja riitauttaa seuraavaksi sen, että kantaja voisi vedota kantajayhtiön johtajan terveydellisiin ongelmiin aineettomana vahinkona. Tästä vastaaja päättelee,

että tämä vaatimus on jätettävä tutkimatta, koska sitä ei ole riittävästi selvitetty.

89 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin katsoo, että vastaaja ei argumentoinnissaan ota huomioon, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklassa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetettujen muotoseikkoja koskevien edellytysten ainoana tarkoituksena on se, että vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ratkaista kanteen. Kyseessä oleva vaatimus täyttää nämä edellytykset. On mahdollista, että vaatimus ei ole perusteltu, mutta tämän takia sitä ei voida jättää tutkimatta.

90 Tämä prosessiväite on siis hylättävä.

91 Vastaaja väittää lopuksi, että vahingonkorvausvaatimuksissa ei riittävästi erotella aineetonta vahinkoa aineellisesta vahingosta. Se viittaa vastauskirjelmän 68 ja 72 kohtaan.

92 Vastauskirjelmän 68 kohdassa kantaja tosin viittaa tämän kirjelmän 58—61 ja 64 kohtaan aineettoman vahingon arvioimiseksi. Vastauskirjelmän 58—61 kohta koskevat EK 1/96:n ja kaikkien vahinkojen välistä syy-yhteyttä; 64 kohdassa kantaja toteaa ilmoittaneensa kaikki vahinkojen arvioimiseksi tarpeelliset seikat. Ne siis koskevat myös aineetonta vahinkoa. Kyseistä 68 kohtaa seuraavissa yhdeksässä kohdassa sitä paitsi pyritään määrittämään ja arvioimaan tämä vahinko.

93 Vastauskirjelmänsä 72 kohdassa kantaja selvittää, miksi sen ominaisuudet ja tehtävät on otettava huomioon arvioitaessa aineetonta vahinkoa. Kantaja väittää olevansa arvostettu ammattilainen ja harjoittavansa toimintaansa suurelta osin yhteisöjen toimielimille. Se lisää, että maineen loukkauksen osalta sen kärsimä aineellinen vahinko on suurempi, jos syy siihen saatetaan niiden tahojen tietoon,

joiden keskuudessa loukattu harjoittaa toimintaansa. Tämä viittaus aineelliseen vahinkoon on kuitenkin vain lisähuomautus.

94 Prosessiväite on siis hylättävä.

Pääasia

95 Yhteisö on vastuussa vahingosta perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan mukaan ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiassa syntynyt ja toimielimen toiminnan ja aiheutuneeksi väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia C-308/87, Grifoni v. Euratom, tuomio 27.3.1990, Kok. 1990, s. I-1203, 6 kohta ja asia T-168/94, Blackspur ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.9.1995, Kok. 1995, s. II-2627, 38 kohta).

96 Kantajan mukaan vastaaja on toiminut lainvastaisesti, koska se on yhtäältä loukannut kontradiktorista periaatetta ja toisaalta esittänyt EK 1/96:ssa kantajan kunniaa loukkaavaa arvostelua.

Kontradiktorisen periaatteen loukkaaminen

97 Kantaja väittää, että EK 1/96:ssa on ankaraa, kantajaa koskevaa arvostelua. Tästä kantaja päättelee, että kontradiktorisen periaatteen mukaan vastaajan olisi

pitänyt antaa kantajalle mahdollisuus esittää ennen kertomuksen antamista huomautuksensa ja tarkastella kertomusta uudelleen niiden huomautusten perusteella, jotka kantaja esitti kertomuksen julkaisemisen jälkeen.

98 Vastaaja väittää ensisijaisesti, että kanneperusteella ei ole kohdetta, koska kantajalla oli mahdollisuus ilmaista käsityksensä sekä ennen EK 1/96:n julkaisemista että sen jälkeen. Toissijaisesti vastaaja väittää, että kanneperuste ei ole perusteltu, sillä kontradiktorista periaatetta on noudatettava ainoastaan tuomioistuinmenettelyssä ja sellaisessa hallintomenettelyssä, jossa voidaan asettaa sanktioita. EK 1/96 ei kuitenkaan ole luonteeltaan päätös, eikä siinä ilmaista muuta kuin mielipide. Vaihtoehtoisesti vastaaja väittää, että kanneperuste ei ole merkityksellinen, koska kontradiktorisen periaatteen loukkaaminen ei ole voinut aiheuttaa kyseessä olevaa vahinkoa.

99 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättää tutkia ensin viimeistä vastaajan esittämistä väitteistä.

100 Virhe ei sinänsä aiheuta sitä, että yhteisö olisi vastuussa, jonka perusteella kantajalla olisi oikeus saada korvausta aiheutuneeksi väittämistään vahingoista. Tältä osin on todettava, että yhteisön vahingonkorvausvastuun syntyminen edellyttää kantajan näyttävän toteen paitsi sen, että kyseessä olevan toimielimen moitittu toiminta on lainvastaista ja että vahinko on tosiasiassa syntynyt, myös sen, että tämän toiminnan ja vahingon välillä on syy-yhteys (yhdistetyt asiat 197/80, 198/80, 199/80, 200/80, 243/80, 245/80 ja 247/80, Ludwigshafener Walzmühle ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 17.12.1981, Kok. 1981, s. 3211, 18 kohta; asia C-257/90, Italsolar v. komissio, tuomio 14.1.1993, Kok. 1993, s. I-9, 33 kohta ja yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 80 kohta). Lisäksi vahingon ja moititun toiminnan välillä on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oltava riittävän suora yhteys (yhdistetyt asiat 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier Frères ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3091, 21 kohta; asia T-175/94, International Procurement Services v. komissio, tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. II-729, 55 kohta ja asia T-7/96, Perillo v. komissio, tuomio 25.6.1997, Kok. 1997, s. II-1063, 41 kohta).

101 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantajan väittämän vahingon syynä on se, että vastaaja on antanut ja julkaissut EK 1/96:n. Jos oletetaan, että vastaajan olisi pitänyt antaa kantajalle mahdollisuus esittää käsityksensä ennen tämän asiakirjan antamista ja julkaisemista tai että vastaajan olisi pitänyt tutkia tarkemmin kantajan esittämät huomautukset, käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olleissa olosuhteissa ei kuitenkaan ollut mahdollista, että tämän kuulemisen tai tutkimisen perusteella kertomuksen julkaistua versiota olisi muutettu.

102 Siitä riippumatta, onko kontradiktorinen periaate olemassa tai sovelletaanko sitä, vastaaja olisi säilyttänyt harkintavaltansa ja mahdollisuutensa pysyä kannassaan. Vastaajan käsitys kantajan esittämistä väitteistä ilmenee vastaajan 7.3.1997 päivätystä kirjeestä, joka on mainittu edellä 16 kohdassa ja joka koskee edellä 15 kohdassa mainittua kantajan asianajajan esittämää vaatimusta julkaista *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* EK 1/96:n oikaisu. Tässä kirjeessään vastaaja kiistää yksityiskohtaisesti kohta kohdalta kantajan esittämät huomautukset, joiden mukaan kantajasta on esitetty EK 1/96:ssa virheellistä tietoa, ja ilmoittaa kantajalle, että kertomusta ei ole syytä oikaista. Vaikka kantaja olisi voinut esittää nämä huomautuksensa ennen EK 1/96:n antamista, vastaaja ei siis olisi muuttanut näkemystään. Tämä kirjeenvaihto osoittaa riittävällä tavalla, että vastaaja ei olisi oikaissut EK 1/96:ta, vaikka se olisi tutkinut vielä perusteellisemmin kantajan esittämät huomautukset.

103 Vaikka oletettaisiin, että vastaajalla olisi ollut velvollisuus tutkia kertomus uudelleen kantajan esittämien huomautusten perusteella ja että sen 7.3.1997 päivätyn kirjeen perusteella ei voitaisi päätellä sen täyttäneen tyydyttävästi tätä velvollisuuttaan, tämä kirje osoittaa riittävällä tavalla, että vastaaja ei olisi oikaissut EK 1/96:ta, vaikka se olisi tutkinut kantajan esittämät huomautukset vielä perinpohjaisemmin.

104 Tästä seuraa, että kanteessa mainittu vahinko ei ole voinut aiheutua siitä tai laajeta sen takia, että vastaaja ei ole pyytänyt kantajaa esittämään huomautuk-

siaan ennen EK 1/96:n antamista ja julkaisemista eikä ole tutkinut riittävästi kantajan esittämiä huomautuksia.

105 Kanneperuste, jonka mukaan kontradiktorista periaatetta on loukattu, on siis hylättävä ilman, että on tarpeen tutkia, voiko kantaja käsiteltävänä olevassa asiassa vedota tähän periaatteeseen vai ei.

Vastaajan kantajasta esittämän arvostelun kunniaa loukkaava luonne

Kunnianloukkaus

106 Kantajan mukaan vastaaja on EK 1/96:ssa arvostellut kantajaa perusteettomasti. Kyseessä on kantajan mukaan ensimmäinen kerta, jolloin vastaaja on parlamentille osoitetussa erityiskertomuksessa vakavasti arvostellut yhteisöjen toimielinten ulkopuolisia henkilöitä suoraan ja nimeltä mainiten. Nämä syytökset perustuvat kantajan mukaan totuuden puolinaiseen ja muunneltuun tulkintaan.

107 Kantajan mukaan jokin väite voi loukata kunniaa riippumatta siitä, onko kerrottu seikka perusteltavissa vai ei. Ilmaus voi olla kunnianloukkaus, vaikka kerrottu seikka olisi totta kokonaan tai osittain. Italian oikeuden mukaan henkilön nauttimaa arvonantoa loukataan tai se vaarannetaan paitsi valheilla tai ilmauksilla, jotka eivät ole objektiivisia, myös vihjauksilla.

108 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että perustamissopimuksen 188 c artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuimen on tarkastettava yhteisön tulojen ja menojen laillisuus ja asianmukaisuus sekä varmistauduttava siitä, että varainhoito on ollut moitteetonta. Saman artiklan 4 kohdan mukaan tilintarkastustuomioistuin ilmaisee käsityksensä joko vuosikertomuksessa tai erityiskertomuksissa.

109 Tämän tehtävän tehokkaan toteuttamisen vuoksi tilintarkastustuomioistuin voi poikkeuksellisesti ja etenkin silloin, kun on kyse vakavasta toimintahäiriöstä, joka huomattavasti vaikuttaa tulojen tai menojen laillisuuteen ja asianmukaisuuteen tai varainhoidon moitteettomuuteen, tuoda julki kaikki todetut seikat ja siis mainita nimeltä toimielinten ulkopuoliset, väärinkäytöksessä suoraan mukana olleet henkilöt. Tällainen nimeäminen on tärkeää etenkin silloin, kun henkilöllisyyden salaamisesta aiheutuisi väärinkäsityksiä tai jos siitä aiheutuisi epäilyksiä mukana olleiden henkilöiden henkilöllisyydestä, mikä saattaisi haitata tilintarkastustuomioistuimen selvitysten kohteena olleiden mutta moitteitta jääneiden henkilöiden etuja.

110 Toimielinten ulkopuolisiin henkilöihin kohdistettu arvostelu kuuluu tällaisessa tilanteessa kokonaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvontavaltaan. Tällainen arvostelu saattaa olla toimielimen virhe, jonka perusteella yhteisö saattaa joutua sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen, jos kerrotut seikat eivät pidä aineellisesti paikkaansa tai jos aineellisesti paikkansa pitävistä seikoista tehty tulkinta on virheellinen tai vajavainen.

Kunnianloukkausta koskevat erityiset väitteet

111 Kantaja riitauttaa sen, että se olisi eturistiriidan takia saanut etuoikeutetun aseman ja että se olisi vastustanut komission vaatimuksia. Lisäksi vastaaja ei ole kantajan mielestä ottanut huomioon niissä tehtävissä saavutettuja huomattavia tuloksia, joissa kantaja on ollut mukana.

— Éturistiriita

112 Se, että henkilö, joka arvioi ja valitsee julkisen tarjouskilpailun tarjouksia, saa tällaisen julkisen hankintasopimuksen, on erittäin arveluttavaa julkisiin hankintoihin sovellettavan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kannalta, yhteisön varojen moitteettoman hoidon kannalta ja petosten torjunnan kannalta, minkä lisäksi se on useiden jäsenvaltioiden rikoslainsäädännön vastaista.

113 Kun tilintarkastustuomioistuin tehtäväänsä hoitaessaan havaitsee tällaisia vakavia toimintahäiriöitä, sen on tuotava ne julki.

114 Käsiteltävänä olevassa asiassa EK 1/96:n 50—55 kohdasta ja liitteestä 3 ilmenee, että kantaja oli mukana ARTM:n johtokunnassa, sillä kantajan johtaja oli yksi ARTM:n neljästä johtohenkilöstä, sekä MED-ohjelmien suunnittelussa rahoitusehdotuksia koskevien esitysten valmisteluvaiheeseen asti ja ohjelmien seurannassa. Samaan aikaan kantajalle myönnettiin BAT:n ominaisuudessa näitä ohjelmia koskevia sopimuksia, joiden kokonaisarvo oli 2 088 700 ecua.

115 Kantaja ei kiistä näiden vastaajan lukuisilla asiakirjoilla todentamien seikkojen aineellista oikeellisuutta, mutta se väittää, että kyseessä ei ole eturistiriita. Komissio on sen mukaan säilyttänyt päätösvallan, kun taas ARTM:llä on ainoastaan valmisteleva ja täytäntöönpaneva tehtävä.

116 Tämä väite ei kuitenkaan ole relevantti. Vaikka tämä väite pitäisikin paikkansa, on kuitenkin niin, että kantaja on osallistunut kokouksiin, joissa on päätetty sille myönnettyjen hankkeiden arvioinnista ja valinnasta.

117 MED-Campus-ohjelman täytäntöönpanemiseksi kantaja ja ARTM tekivät 21.12.1992 EK 1/96:n 52 kohdan a alakohdassa mainitun teknistä apua koskevan sopimuksen, jonka mukaan korvausta maksettiin 748 900 ecua; tätä sopimusta ehdotti ARTM, jonka perustajajäsen kantaja oli ja jonka neljästä johtohenkilöstä yksi oli kantajan johtaja.

118 Lisäksi EK 1/96:n 52 kohdan b alakohdassa mainittu, ARTM:n ja kantajan 12.7.1993 tekemä sopimus, jonka mukaan korvausta maksetaan 405 000 ecua, tehtiin suoraan, ilman mitään kilpailu- tai valintamenettelyä.

119 Tästä seuraa, että kantaja pystyi vaikuttamaan päätöksentekomenettelyyn ja siis edistämään omia henkilökohtaisia etujaan oman ja johtajansa aseman avulla. Kantaja siis oli eturistiriitatilanteessa.

120 Jos on totta, kuten kantaja väittää, että komissiolla oli veto-oikeus hallintokomiteassa, on kuitenkin niin, että kantajan johtajalla puolestaan oli veto-oikeus ARTM:n johtokunnassa. Edellä mainituissa tapauksissa kantajalle tarjotut hankkeet hyväksyttiin ilman komission vastustusta.

121 Kantaja korostaa vielä, että MED-ohjelmien kokeiluvaiheessa komissio teki sopimuksia suoraan sitä avustaneiden konsulttiyhtiöiden kanssa, että näitä yhtiöitä pyydettiin sitten osallistumaan hiljattain perustetun ARTM:n toimintaan, että kantaja itsekin otti vastaan tämän ylimääräisen tehtävän yhteistyö-

hengessä ja että se ei ole koskaan pyrkinyt hyötymään tästä mahdollisesti koituvasta edusta.

122 On selvää, että kokeiluvaiheessa komission on täytynyt tehdä sopimuksia suoraan konsulttiyritysten kanssa, joista yksi oli kantaja. EK 1/96:n 51 kohdassa viitataan tältä osin komission ja kantajan 10.8.1992 tekemään sopimukseen, jossa sovittiin 199 960 ecun korvauksesta ja jonka tavoitteena oli MED-Campus-ohjelman rahoitusehdotuksia koskevien esitysten valmistelu. Tämän sopimuksen tekemisen jälkeen perustettiin 24.9.1992 ARTM, jonka yksi perustajajäsen oli kantaja.

123 Tämä väite ei kuitenkaan ole relevantti. Eturistiriita on itsessään ja objektiivisesti tarkasteltuna vakava toimintahäiriö, eikä sen oikeudellisessa luonnehdinnassa ole tarpeen ottaa huomioon kyseessä olevien henkilöiden aikomuksia tai vilpitöntä tai vilpillistä mieltä. Objektiivisesti tarkastellen ei voida hyväksyä sitä, että BAT, jollainen kantaja on, on mukana ARTM:n johtokunnassa. Vastaajan oli siis tuotava julki tällainen seikka, eikä sen tarvinnut pohtia, oliko tämän ilmeisen omituisuuden syynä pelkkä harkinnan puute vai selvä petostarkoitus. Tällä kysymyksellä ei ole merkitystä tilintarkastustuomioistuimen harjoittaman varainhoidon valvonnan osalta, mutta sillä on merkitystä pohdittaessa, mihin toimiin komissio mahdollisesti ryhtyy EK 1/96:n perusteella.

124 Tästä seuraa, että vastaaja ei ole tehnyt virhettä eikä tulkinnut tosiseikkoja virheellisesti tai puolinaisesti tuodessaan julki EK 1/96:ssa sen, että kyseessä on eturistiriita, joka koskee kantajaa.

125 Kanneperuste on siis hylättävä.

— Kantajan komission vaatimuksia koskeva vastustus

126 Kantaja arvostelee sitä, että EK 1/96:ssa todetaan (56 kohta) seuraavaa:

"[— —] ARTM:n johtokunnan kokouspöytäkirjoista käy ilmi, että asianomaiset johtajat eivät olleet halukkaita suostumaan komission esittämiin pyyntöihin. Vasta puolentoista vuoden kuluttua he lopulta päättivät erota vähintäänkin kyseenalaisin ehdoin."

127 Kantajan mielestä tässä on kyseessä todellinen tosiseikkojen vääristely. Johtokunnan jäsenet eivät olleet haluttomia eroamaan, eivätkä eroamiset tapahtuneet kyseenalaisin ehdoin.

128 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komissio oli 28.5.1993 ilmoittanut ARTM:lle toivovansa, että BAT:n johtajat jättävät sen johtokunnan, koska heidän läsnäolonsa aiheutti komission mukaan epäselvyyksiä ja antoi tietyille ulkopuolisille tahoille aiheen aina vain itsepintaisempiin kyselyihin.

129 Aluksi ARTM suhtautui pyyntöön myönteisesti. ARTM:n sisäisessä, 14.6.1993 päivätyssä tiedotteessa oli tätä varten suunnitelma ja täsmällinen aikataulu, ja suunnitellun uuden kokoonpanon piti olla valmiina tammikuun 1994 lopussa. ARTM:n johtokunta vahvisti tämän hankkeen 1.7.1993 ja 5.10.1993 pitämissään kokouksissa. Uusien johtokunnan jäsenten valitsemiseksi ryhdyttiin toimenpiteisiin 18.6.1993.

130 Tämän jälkeen ei kuitenkaan noudatettu suunniteltua aikataulua, minkä lisäksi ARTM osoitti epäröivänsä johtokunnan kokoonpanon uusimista ja asetti sille useita peräkkäin esitettyjä ehtoja.

131 Kun ARTM jätti 18.5.1994 tarjouksensa tarjouskilpailussa MED-ohjelmien täytäntöönpanemiseksi ja seuraamiseksi, sen toimitusjohtaja kirjoitti komissiolle, että johtokunta irtisanoutuu ainoastaan, jos ARTM saa tämän julkisen hankintasopimuksen.

132 Vaikka ARTM sai julkisen hankintasopimuksen ja sen kanssa tehtiin asiasta sopimus 1.9.1994, se ei muuttanut sovitulla tavalla johtokunnan kokoonpanoa. ARTM:n 11.10.1994 pidetyssä vuosikokouksessa päinvastoin uusittiin kantajan johtajan mandaatti kahdeksi vuodeksi. Tämän kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että kantajan johtaja oli kuitenkin valmis eroamaan sillä ehdolla, että ensinnäkin kantaja valitaan uudelleen BAT:ksi MED-Campus-ohjelmaan ja toiseksi tämä johtaja voi ehdottaa tilalleen itse valitsemaansa ehdokasta mahdollisen eroamisen yhteydessä. Tämä kannanotto vahvistettiin ARTM:n sisäisessä, 12.1.1995 päivätyssä asiakirjassa.

133 Nämä kaksi ehtoa ilmiselvästi täytettiin. Kantajan asema BAT:na MED-Campus-ohjelmaan uudistettiin vuodelle 1995 sen komission kanssa 18.1.1995 allekirjoittamalla sopimuksella. ARTM:n 12.1.1996 EK 1/96:sta esittämistä huomautuksista ilmenee, että yksi sen uusista johtohenkilöistä on kantajan entinen yhteistyökumppani.

134 Tässä tilanteessa kantajan johtaja lopulta erosi ARTM:n johtokunnasta huhtikuussa 1995.

135 Kantajan mielestä EK 1/96:ssa tulkitaan virheellisesti ARTM:n toimintaa vuodesta 1994 lähtien, koska komissio luopui tammikuussa 1994 ARTM:n johto-

kunnan eroamista koskevasta vaatimuksestaan. Kantaja viittaa tältä osin ARTM:n johtokunnan 21.1.1994 päivättyyn raporttiin, jonka kohdassa 3.6, "Johtokunnan kehitys", todetaan seuraavaa:

"Komissio vaati joitakin kuukausia sitten, että ARTM:n johtokuntaa muutettaisiin siten, että teknisen tuen toimistot eivät olisi samanaikaisesti johtokunnan jäseniä. Komissio ja johtohenkilöt arvioivat, että tämä vaatimus ei ole enää aiheellinen."

136 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo ensinnäkin, että tämän asiakirjan uskottavuus on kyseenalainen. Siinä ei selvitetä, minkä takia komission vaatimus ei enää olisi aiheellinen. Siinä ei kerrota, kuka komission edustajista on ollut tätä mieltä ja missä ominaisuudessa. Lisäksi asiakirja on ARTM:n eikä komission laatima.

137 Toiseksi tämä asiakirja on ristiriidassa myöhempien, sekä ARTM:n että komission laatimien asiakirjojen kanssa.

138 Jos komissio olisi tosiasiallisesti jo tammikuussa 1994 luopunut vaatimasta näitä irtisanoutumisia, edellä mainitussa ARTM:n toimitusjohtajan komissiolle 18.5.1994 osoittamassa kirjeessä oleva maininta ongelmasta, jonka aiheuttaa BAT:n edustajien läsnäolo ARTM:n johtokunnassa, ja ilmoitus heidän irtisanoutumisestaan sillä edellytyksellä, että sopimus tehdään ARTM:n kanssa, eivät olisi mielekkäitä. Tämä kirje on sitä paitsi osoitettu PO I:n Y:lle, joka ARTM:n johtokunnan 21.1.1994 pitämän kokouksen pöytäkirjan mukaan, jossa kiistanalainen kohta on, osallistui kokoukseen. Ei ole johdonmukaista, että neljä kuukautta tämän kokouksen jälkeen ARTM kirjoittaa hänelle mainitsematta

tapahtuneeksi väitettyä kannanmuutosta ja ehdottaa hänelle, että noudatettaisiin tietyillä ehdoilla komission kuitenkin jo hylkäämää toivetta.

139 EK 1/96:ta koskevissa huomautuksissaan ARTM sitä paitsi muistuttaa, että komissio oli toivonut BAT:n edustajien jättävän ARTM:n johtokunnan ja että ARTM oli alun perin itse suostunut tähän. Se ei ainoastaan jätä mainitsematta, että komissio olisi luopunut tästä irtisanomisvaatimuksesta, vaan myös selvästi ilmaisee, että irtisanomisten lykkääminen johtui sen omasta aloitteesta.

140 Komissio puolestaan toteaa EK 1/96:een liitetyissä huomautuksissaan, että ei ole mahdollista hyväksyä sitä, että BAT:n edustajien irtisanoutumiseen ARTM:n johtokunnasta meni niin kauan aikaa, vaikka sille oli vakuutettu irtisanomisten tapahtuvan. Komissio ei siis mitenkään vahvista kyseessä olevassa asiakirjassa olevaa huomautusta.

141 Kantaja selittää sitä, että komissio olisi luopunut vaatimasta muutoksia ARTM:n johtokunnan kokoonpanoon, sillä, että ARTM:n kyseiseen ajankohtaan mennessä harjoittama toiminta eli MED-ohjelmien hallinnointi oli vuonna 1994 jaettava uudelleen tarjouspyynnön avulla, ja ARTM sai vapaasti jättää tarjouksensa. Tämä perustelu ei kuitenkaan ole johdonmukainen, kuten vastaaja aivan oikein toteaa. Eturistiriita, jonka syynä on se, että ARTM:n johtokunnassa on BAT:n edustajia, ei ole vältettävissä tai ratkaistavissa sillä, että ARTM vastaa näiden ohjelmien hallinnointia koskevaan tarjouspyyntöön. Ongelma on olemassa aivan samalla tavalla sen jälkeen, kun ARTM on saanut tämän julkisen hankintasopimuksen.

142 On pääteltävä, että EK 1/96:n 56 kohdassa paitsi käsitellään aineellisesti toteen näytettyjä seikkoja, myös annetaan niistä objektiivinen ja täydellinen tulkinta korostaen, että tilanne, jossa kantajan johtaja irtisanoutui, oli kyseenalainen. Tälle eturistiriidan takia perusteltavissa olleelle irtisanoutumiselle on itse asiassa

asetettu peräkkäin uusia ehtoja. Aluksi ehdoksi asetettiin, että ARTM:n kanssa tehdään MED-ohjelmien hallinnointia koskeva julkinen hankintasopimus. Seuraavaksi asetettiin kaksi ehtoa, joista toisen mukaan kantaja on valittava uudestaan BAT:ksi MED-Campus-ohjelman osalta ja toisen mukaan kantajan johtajan on voitava valita mieleisensä seuraaja. Vasta näiden ehtojen täytyttyä kantajan johtaja on lopulta irtisanoutunut huhtikuussa 1995. Komissio vaati tätä irtisanoutumista toukokuussa 1993 ja tästä ajankohdasta siihen mennessä, kun irtisanoutuminen tapahtui huhtikuussa 1995, kantajalle oli annettu kaksi MED-Campus-ohjelman BAT-sopimusta, joista ensimmäinen, vuotta 1994 koskeva, tehtiin tammikuussa 1994 ja siinä sovittu korvaus oli 610 800 ecua, ja toinen, vuotta 1995 koskeva, tehtiin 18.1.1995 ja siinä sovittu korvaus oli 720 000 ecua.

143 Kanneperuste on siis hylättävä.

— Se, että vastaaja ei ole ottanut huomioon niissä tehtävissä saavutettuja tuloksia, joihin kantaja on osallistunut

144 Kantaja moittii vastaajaa siitä, ettei se ole lainkaan maininnut EK 1/96:ssa MED-ohjelmissa kokeiluvaiheessa saavutettuja tuloksia. Kantajan mukaan tulokset olivat erittäin myönteiset. Se perustaa käsityksensä verkostoihin osallistuneiden keskuudessa komission pyynnöstä tehtyyn mielipidemittaukseen, joka on mainittu parlamentin EK 1/96:sta 17.7.1997 antamassa päätöslauselmassa. Kantaja lisää, että kokeiluvaiheen aikana harjoitettuja toimintoja arvioimaan pyydetyt riippumattomat tilintarkastajat olivat jopa painottaneet, että on tarpeen tehostaa kantajan toimintoja BAT:na.

145 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että perustamissopimuksen 188 c artiklan 2 kohdan mukaan tilintarkastustuomioistuin on toimivaltainen

tarkastamaan yhteisön tulojen ja menojen laillisuuden ja asianmukaisuuden sekä varmistautumaan siitä, että varainhoito on ollut moitteetonta. Sen toimivalta siis lähtökohtaisesti rajoittuu varainhoidon alalle. Joskaan ei ole tarpeen vastata siihen kysymykseen, voisiko tämä toimivalta ulottua perustavanlaatuisten poliittisten kysymysten arviointiin, on todettava, että toimivalta aivan ilmeisesti koskee tällaisten valintojen täytäntöönpanemiseksi käytettyjen varojen valvontaa varainhoidon moitteettomuuden kannalta.

146 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa vastaaja on paljastanut MED-ohjelmien varainhoidossa vakavia toimintahäiriöitä, jotka ovat ilmenneet etenkin eturistiriitana kantajan osalta. Julkisten hankintojen osalta eturistiriita itsessään on vastoin yhteisön varojen hyvää hallinnointia ja kaikkien yhdenvertaisuutta julkisten hankintojen osalta ilman, että on lisäksi tarpeen, että eturistiriidasta olisi aiheutunut mitattavissa olevaa aineellista vahinkoa. Kantajan tekemän työn laatu ja työssä saadut tulokset eivät siis ole arviointiperuste, jolla voitaisiin kyseenalaistaa vastaajan päätelmien asianmukaisuus.

147 Kanneperuste on siis hylättävä.

148 Edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

149 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeuden-

käyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on velvoitettava korvaamaan ne.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Jaeger Lenaerts Azizi

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä kesäkuuta 1999.

H. Jung

kirjaaja

M. Jaeger

kolmannen jaoston puheenjohtaja